

Verslag BEZET, een sociaal-artistiek project van Wit.h vzw

Sprekers: Luc Vandierendonck (coördinator Wit.h), Hendrik Heffinck (schilder) en Johan Geenens (beeldend kunstenaar)
Verslag: Bart Rogé (Dēmos vzw)

De sessie 'Bezet' kon je haast letterlijk te nemen. Vooreerst waren er drie sprekers: Hendrik Heffinck (schilder), Johan Geenens (beeldend kunstenaar) en Luc Vandierendonck (coördinator Wit.h). Andre Wostijn (dichter/graficus) was ziek en verontschuldigde zich. Daarnaast had de zaal een belangrijke beperking: geen stoelen. Er werd gezamenlijk gekozen om op de grond te gaan zitten, wat een perfecte strategie bleek om dit soort sessies 'down to earth' te houden. Beide sessies waren dus vooral een gemoedelijke, maar niet minder bevlogen, babbel over een uniek project en 'bijzonder' kunstenaarschap.

BEZET was (april-juni 2008) een sociaalartistiek project waarin kunstenaars met een verstandelijke beperking en reguliere kunstenaars een confrontatie opzochten met het publiek. In het artistieke hart van Kortrijk, de Budawijk waar ook Buda Kunstencentrum is gevestigd, creëerden Wit.h een artistieke vrijplaats. Dat kan je letterlijk opnemen: een leegstaande fabriek werd drie maanden lang 'gekraakt' door artistieke outsiders. Vanuit de marge namen ze zelf het initiatief in handen en eiste ze hun plek op.

Eerst iets over de organisatie. BEZET is in handen van vzw Wit.h. Wit.h is structureel erkend als sociaal artistiek project binnen het kunstendecreet. Hun kantoor bevindt zich in Harelbeke maar het actieterrein is onbeperkt in Vlaanderen en er buiten. Wit.h werkt onafhankelijk van welzijnsvoorzieningen of culturele huizen maar smeedt wel actief samenwerkingsverbanden. Voor BEZET werkten ze samen met Buda Kunstencentrum, Vorming Plus, en diverse kunstateliers voor outsider art. De kunstenaars met een verstandelijke beperking worden door Wit.h uitgenodigd op basis van hun interesses of artistieke kwaliteiten. Ze kunnen zowel thuis verblijven en werken of vanuit een voorziening. De samenwerking kunstenaars/wit.h gebeurt meestal op projectbasis. De persoonlijke werkrelaties die Wit.h uitbouwt met verschillende kunstenaars is een belangrijke succesfactor in het werking. Tijd, en vooral veel tijd, is daarbij van essentieel belang. Concreet brengt Wit.h vooral kunstenaars samen, faciliteren ze het creatieproces, zoeken ze expositieruimte, middelen,... Als het over de kwaliteit van de werken gaat kan wit.h terugvallen op een groep kunstcritici en cultuurprofessionals. Voor BEZET deden ze in het bijzonder beroep op de Kortrijkse kunsthistorica, Els Vermeersch als curator. Zij is werkzaam

voor de provincie West - Vlaanderen als stafmedewerker in het PMMK, het museum voor moderne kunst in Oostende.

Het project 'Bezete' omvat drie luiken: een tentoonstelling, een werkplek en een ontmoetingsruimte

Een tentoonstelling:

BEZET bracht werk samen uit het sociaalartistiek project: 'tactiel'. Dit project werd in 2007 opgezet door Wit.h met de bedoeling een gezamenlijk artistiek traject te ontwikkelen door zeer uiteenlopende kunstenaars¹. Dit proces was nog in volle evolutie. Er werd dus zowel afgewerkte kunstwerken als 'work in progress' getoond. Het betreft o.a.:

- Installaties van beeldende kunstenaars Hendrik Heffinck en Nicolas Leus.
- Literaire constructies van de dichters - performers Peter Holvoet Hanssen, Kenny Callens, André Wostijn, Jose Vandenbroucke, Alain Delmotte, ...
- Schilderwerk van o.a. Klaus Compagnie (Gent), Hein Dingemans (Rotterdam), Serge Delaunette (Mons), Jeroen Wallays (Harelbeke), Sylvain Cosyns (Zwalm), e.a.
- Performance door dansgroep La Promenade olv Dominiq v.d. Wall
- Klankinstallaties en muziekperformance door o.a. Damien Magnette, Phil Minton, Linh Pham en Rudy Callant, ...
- Fotografie van o.a. Lieven Nollet, Klaus Compagnie, Frédéric Deschamps
- Textiel van o.a. Lindsay Mervylde, Stefaan van Biesen, ...
- Strips van Ivan Braems, naar werk van Pieter Brueghel.
- Dagboeken van Vigdis De Cauter, Jeroen Wallays, ...
- Het Spectra Ensemble...

Een werkplek

Op bezet terrein moeten de kapers aanwezig zijn. De bezetting werd gepland voor april en startte met het opruimen van de fabriek. Hiervoor werkte Wit.h samen met ak(trac)tie (caw Piramide), een actief programma voor langdurig werkloze jongeren tussen 17 en 25 jaar, erkend door de VDAB en gesubsidieerd door de stad Kortrijk. Vanaf dan waren er tot half juni constant kunstenaars aan het werk. Zo was er bijvoorbeeld een open atelier waar kunstenaars met een verstandelijke handicap uit diverse ateliers uit binnen- en buitenland immense doeken schilderden. Dit gebeurde o.l.v. Bart Vandevijvere, die hiervoor ook reguliere kunstenaars uitnodigde. Er was een ingreep van Interieur Buro René PJ van Dale (Marke) en de onlangs gelauwerd dichter Peter Holvoet-Hanssen, die in het bijzonder voor Kortrijk, de uitdaging aanging om samen met dichters en beeldende kunstenaars, vanuit zijn kapersmentaliteit, een literaire installatie te bouwen.

Een ontmoetingsruimte

Het uitgangspunt hier was een setting te creëren waar publiek en kunstenaars elkaar in een sociaalartistieke dimensie konden ontmoeten. Naast de mogelijkheid om permanent de locaties te bezoeken en met de kunstenaars en hun entourage te communiceren werden er ook bijzondere ontmoetingsmomenten georganiseerd. Zo werd aan Vorming Plus gevraagd om hun artistiek programma tijdens BEZET te laten doorgaan. Gewoontegetrouw organiseerde Wit.h ook een tafelrede. Deze keer was kunsthistoricus/essayist Hans Theys tamada (=de tafelheer van dienst). Hij zette een boom op over zijn visie op deze bijzondere confrontatie. Er was ook een

¹ Meer info over het ganse 'tactiel' project is opvraagbaar bij Luc.vdd@vzwwith.org

voorstellingsmoment van het nieuwe themablad², een dansvoorstelling en een uniek muziekexperiment. Gedurende het ganse project was er het open café René met elke vrijdag avond een klein muziekmoment. De klemtoon binnen het ontmoetingsluik lag op de opening en sluiting van de tentoonstelling. Die ging gepaard met een aantal performances en vond aansluiting met het Fresh festival georganiseerd door Kunstencentrum Buda.

Een persoonlijke reflectie

Eerst en vooral: de erkenning van kunstenaarschap op basis van de kwaliteit van het geleverde werk. Dat is voor mij essentieel in dit verhaal. Zoals Luc Vandierendonck aanhaalde: mensen met een verstandelijke handicap zie zichzelf misschien niet in de eerste plaats als kunstenaar, maar dat staat hun erkenning niet in de weg. Een tweede punt is dialoog, niet alleen tussen kunstenaars onderling (het verhaal van co-creatie), maar ook met het publiek. Mensen met een beperking imponeren misschien niet altijd met wat ze zeggen, maar veel meer met hoe ze iets zeggen, en dat doen ze vooral met hun kunst. Die eerlijkheid en vrijheid, wars van reguliere kunstopvattingen, zorgt ervoor dat je als toeschouwer, zonder conceptuele drempels, in hun universum kan stappen. Zoiets is een regelrechte verademing in vergelijking met het regulier kunstcircuit. Als laatste punt onthou ik tijd. Tijd om aan persoonlijke werkrelaties te bouwen, om een proces te starten, om te zoeken en te onderzoeken. En dan eindig ik prozaïsch, we zaten tenslotte op de grond, misschien is tijd wel de voornaamste sociale component in dit soort sociaalartistieke projecten.

² Op een thematische wijze publiceert vzw Wit.h een soort magazine. De zesde editie zal gewijd zijn aan het project –BEZET-. Meer info op www.vzwwith.org